

ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΑΓΝΟΣ

ΕΑΣ Ἕλληνα γινώριζει, πᾶσα δὲ ἡ Ἀμερικὴ εὐλογεῖ τὸ ὄνομά του καὶ τὸ θεῖον αὐτοῦ ἔργον, εἰς ὃ ἀφιέρωσε πάσας αὐτοῦ τὰς ἡμέρας καὶ πάσας τῆς ψυχῆς καὶ τῆς διανοίας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις. Ἡ Ἀμερικὴ ἐπαίρεται ἐπ' αὐτῷ, ἡ δὲ γενεθλία αὐτοῦ γῆ, ἡ Ἑλλάς, οὐδένα ἔχει κρείσσονα αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκπληρώσει θεῶν καθηκόντων, οὐδένα δύναται νὰ ἐπιδείξῃ οὕτως ἐξόχως τιμήσαντα καὶ λαμπρύναντα τὴν γῆν ἀφ' ἧς ἐβλάστησε καὶ τῆς ὁποίας τὰς ματαίας τιμὰς οὐδέποτε ἐθήρευσε. Πολυσελίδοι ἐκθέσεις ἅς κατ' ἔτος δημοσιεύει περὶ τοῦ χριστιανικοῦ αὐτοῦ ἔργου, εἰς ὃ κατηνάλωσε τὰς χρυσᾶς τῆς νεότητος ἡμέρας, ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀληθῆς κολυμβήθρα Σιλωὰμ εἰς πάντα ἀνάπληρον τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν.

Ὁ Μιχαὴλ Ἀνάγνος εἶνε γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ ἐξοχωτέρου τῶν Ἀμερικανῶν φιλανθρωπῶν καὶ φιλελλήνων Δ^ρος

Χάου, ὅστις, πρῶτος ἐξ Ἀμερικῆς διαπλεύσας τὸν μέγαν Ὠκεανὸν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος καὶ ἔμπλεως ἐνθέου πυρός, ἔτεινε τὴν χριστιανικὴν αὐτοῦ δεξιὰν ἐπὶ τὰς αἰμασσοῦσας πληγὰς τῆς μαχομένης ἡμῶν μητρὸς ἐνδύων καὶ τρέφων τὰ πεινῶντα καὶ γυμνητεύοντα αὐτῆς τέκνα μέχρι τέλους τῆς σκληρᾶς καὶ ἀγρίας πάλης, ἧς ὑπέστη πάντα τὰ μαρτύρια καὶ τὰς ταλαιπωρίας.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἐπεσκέφθη πολλὰς χώρας τῆς Εὐρώπης ἐξετάζων ἰδίως τὰ φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα καὶ πρὸ πάντων τὰ τῶν τυφλῶν καὶ κωφαλάων, εἶτα δὲ μεταβάς εἰς τὴν γενέτειραν ἴδρυσεν τὸ ἴδρυμα τῶν τυφλῶν καὶ κωφαλάων, τὸ ἐπικληθὲν ἕνεκα τῆς μεγάλης δωρεᾶς τοῦ Πέρκινς «Perkin's Institution». Ταχέως δὲ κατέλαβε τὴν πρώτην θέσιν ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἰδρύμασιν, ὀλιγίστοις μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὁ δὲ ἰδρυτὴς αὐτοῦ ἔτυχεν ἐξόχων τιμῶν ἐν τε Ἀμερικῇ καὶ Εὐρώπῃ παρὰ πᾶσι τοῖς φιλανθρωποῖς, τοῖς φιλοσόφοις, τοῖς πολιτευομένοις καὶ ἡγεμόσι, διότι πρῶτος αὐτὸς διὰ τῆς ἀκαταβλήτου αὐτοῦ ἐπιμονῆς καὶ προσπαθείας κατῴρθωσεν νὰ διαρρήξῃ τὸ πυκνὸν σκότος τὸ περικαλύπτον τὸ τεθαμμένον πνεῦμα τῆς κόρης Λάουρας Βρίτζμαν ἐπὶ μῆνας πολλοὺς ἀγωνιζόμενος νὰ καταστήσῃ τὴν τυφλὴν καὶ κωφὴν καὶ ἄλαλον νὰ ἐννοήσῃ διὰ μεθόδου, ὑπ' αὐτοῦ πρῶτον ἐφευρεθείσης, τὸν περὶ αὐτὴν κόσμον, τὴν γῆν καὶ τὸν οὐρανὸν καὶ πάντα τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα αὐτῆς ὡς ὄντος λογικοῦ.

Παρῆλθον ἔτη μακρὰ ἀλλ' ὁ Δρ. Χάου δὲν ἐλησμόνησε τὴν δευτέραν αὐτοῦ μητέρα οὔτε τὴν μάρτυρα αὐτῆς κόρην, τὴν Κρήτην, καὶ ἰδοὺ τὸ 1841 εἶδε πάλιν τὴν ἁγίαν ἐκείνην κορυφὴν τῆς Ἰδης τὴν φέρουσαν τὴν χιονόδωλον χλαῖναν μὲ τὴν πορφυρᾶν ζώνην τοῦ μαρτυρίου καὶ τῆς δόξης καὶ εἶδε πάλιν τὰς ἱεράς τῆς πρωτομάρτυρος δειράδας καὶ τοὺς συναθλητάς του, τὰς σεμνάς ἐκείνας κέδρους τοῦ Κωσταροῦ, τοῦ Κριάρη, τοῦ Κόρακα, τοῦ Χατζημιχάλη, τοῦ Κροκίδα. Παρῆλθον πάλιν χρόνοι καὶ καιροὶ μαῦροι καὶ ἀπὸ τῶν αἰμορράντων κορυφῶν καὶ τῶν γλοερῶν τῆς μάρτυρος κόλπων ἐκρότησε καὶ ἤστραψε πάλιν τὸ Κρητικὸν πῦρ. Καὶ ἰδοὺ πάλιν γοργὸς κατέρχεται ὁ ἀρχαῖος ἀθλητὴς Δρ. Χάου μετὰ

τῆς συζύγου καὶ τῶν δύο πρεσβυτέρων αὐτοῦ θυγατέρων, Ἰουλίας Ρωμάνας καὶ Λάουρας κομίζων κατὰ τὸ 1867 ἄρτον καὶ καλύμματα ὑπὲρ τῶν γυμνητευόντων καὶ πεινῶντων, γερόντων, γυναικῶν καὶ παίδων τῶν γενναίων Κρητῶν. Τότε ὁ Μιχαὴλ Ἀναγνωστόπουλος παρέσχε τῷ Δρ. Χάου πρόθυμον συνδρομὴν ἐργαζόμενος ἀπαύστως καὶ μετ' ἀφοσιώσεως καὶ εἰλικρινείας. Μετὰ τὸ ἀτυχὲς πέρασ τοῦ ἀγῶνος καὶ τὴν νέαν αἰσχύνην τοῦ ὄχλου τῶν λεγομένων πεπολιτισμένων κρατῶν, ὁ Δρ. Χάου, ἔξοχος τύπος Ἀγγλο-σάξωνος, ἠρώτησε τὸν ἡμέτερον Ἀναγνωστόπουλον ἐὰν ἐπιθυμῇ νὰ μεταβῇ εἰς Ἀμερικὴν μετ' αὐτοῦ καὶ τῆς εὐανθοῦς δέσμης τῶν ὠραίων τοῦ οἴκου του καλύκων, οὗτος δὲ προθύμως ἀποδεχθεὶς τὴν πρότασιν συνεξέπλευσεν εἰς Ἀμερικὴν.

Ἐκεῖ ἐγένετο τὸ πρῶτον βοηθὸς ἐν τῷ ἰδρύματι τῶν τυφλῶν καὶ κωφάλαλων, τοῦ ὁποίου διευθυντῆς ἦτο αὐτός ὁ Χάου, ὅστις τοσοῦτον ηὐχαριστήθη ἐκ τοῦ ζήλου καὶ τῆς ἰκανότητος τοῦ νέου Ἑλληνοσ, ὥστε τὸν ὑπέβαλε ἀγγλοσαξωνικότερα εἰς σοβαρὰν ἐγχείρησιν ἀποκόψας τρεῖς ὅλας συλλαβὰς ἀπὸ τοῦ ἐξασυλλάθου ἐπιθέτου του καὶ ἀφήσας αὐτὸν μὲ τὰς πρῶτας τρεῖς· οὕτω δ' ἔκτοτε καλεῖται ὄχι Ἀναγνωστόπουλος ἀλλ' Ἀνάγνος. Ἀλλὰ πρὸς ἰκανοποίησιν διὰ τοιαύτην περιτομὴν Ἑλληνικοῦ μάλιστα ὀνόματος, τῷ ἐδόθη ζῶσα, οὐρανία πτέρυξ, ἡ πρεσβυτέρα θυγάτηρ αὐτοῦ Ἰουλία Ρωμάνα Χάου, ἣτις χωρὶς νὰ ζητήσῃ περγαμηνὰς ἐνδόξων προγόνων παρὰ τοῦ μνηστῆρος ἠρκέσθη εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ ἰκανότητα αὐτοῦ, διότι βεβαίως ἡ Ἰουλία Ρωμάνα, ἔξοχος ποιήτρια, ἔξοχος συγγραφεὺς καὶ πρόεδρος τοῦ ἐν Βοστώνῃ συλλόγου τῶν φιλοσόφων, δὲν εἶχεν ἀνάγκην ἀψύχου κ. ο. κ. λ. α. ς με ξένα πτερά στολισμένης, ἀλλ' ἀνδρὸς ἰσοτίμου.

Διαπρέψας ἐν τῷ νέῳ του σταδίῳ ὁ ἡμέτερος Ἀνάγνος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χάου ἐξελέγη ὡς διευθυντῆς ὁμοθυμῶς αὐτός, ὁ Ἕλληνας, ὁ τιμήσας τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καίτοι ἄγνωστος εἰς πάσας, νομίζομεν, τὰς ἑλληνικὰς Κυβερνήσεις. Ἐκτοτε δὲ ἡ φήμη του αὐξάνει καὶ πάντες ἐν Ἀμερικῇ μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης λαλοῦσι περὶ αὐτοῦ, περὶ τῆς ἀκαταβλήτου αὐτοῦ φιλοπονίας, δι' ἧς κωλύθησε νὰ ἀναπτύξῃ τὸ ὑπ' αὐτοῦ διευθυνόμενον φιλανθρω-

πικόν ἴδρυμα, αὐξήσας τούς τε πόρους καὶ τὰς ἐργασίας αὐτοῦ, ἀνοικοδομήσας δὲ πρὸ πέντε ἐτῶν καὶ ἰδιαίτερον μεγαλοπρεπὲς κατάστημα, ἀξίας πλέον τοῦ ἑκατομμυρίου διὰ τὰς Φροβελιανὰς ἀσκήσεις τῶν μικρῶν τυφλῶν.

Κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῶν τυφλῶν καὶ κωφαλάων προσέρχεται ἀθρόα ἐν ταῖς εὐρείαις αἰθούσαις πᾶσα ἡ ἀληθῶς ἐκλεκτὴ μερίς τῆς Βοστώνης, ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι ἐξ ἑκατέρων τῶν φύλων, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν οὐχὶ εὐήχους καὶ κενὰς λέξεις ἀπὸ τῶν χειλέων μόνον ἐξερχομένας, ἀλλ' ἀργυροῦς θρόμβους δακρύων καὶ ρεῖθρα χρυσοῦ πρὸς συντήρησιν ἱεροῦ ἰδρύματος—καίτοι οὐδέποτε ἀνέγνωσαν τὰς ξηρὰς περὶ ἀποκεντρώσεως ιδέας ξηρῶν τιῶν κ ο λ ο κ υ ν θ ῶ ν, πολιτειολόγων.

Διὰ λέξεων καὶ δακτύλων ἀνθρωπίνων δὲν δύναται νὰ περιγραφῆ ἡ αἴθουσα, ἡ κατάμεστος ἐξόχων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν τῆς Βοστώνης κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῶν τυφλῶν καὶ κωφαλάων, οὔτε ἡ συγκίνησις ἐπὶ τῇ ἀφηγήσει τοῦ Μιχαὴλ Ἀνάγνου τῶν παρ' αὐτῷ κατ' ἔτος πραττομένων ὑπὲρ τῶν ἀτυχῶν πλασμάτων. Ἐάν, ἀναγνῶστά μου, ἐβλεπες τὴν τυφλὴν κωφάλαον Λάουραν Βρίτζμαν καὶ τὰς νεοφύτους τυφλὰς καὶ κωφαλάους Ἑλένην Κέλλερ καὶ Ἔδιθ Θωμᾶ νὰ ἐκφράζωσι διὰ σχημάτων τῶν δακτύλων, διερμηνευομένων τοῖς ἀκροαταῖς διὰ ζώσης ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, πᾶν ὅ,τι αἰσθάνονται, πᾶν ὅ,τι γινώσκουσιν, ἐάν ἀνεγίνωσκες τὰς ὠραίας ἐπιστολάς των καὶ ἐγνώριζες ὅτι ἡ μικρὰ Ἔδιθ μανθάνει οὐ μόνον τὴν μητρικὴν γλῶσσαν ἀλλὰ καὶ τὴν Γαλλικὴν καὶ Γερμανικὴν, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν· ἐάν μυριάκις ἤκουες τυφλοὺς λύοντας προβλήματα Ἀριθμητικῆς, Ἀλγέβρας, Γεωμετρίας, ἐάν τοὺς ἤκουες ἐξεταζομένους εἰς τὴν ἱστορίαν, τὴν γεωγραφίαν, τὴν φιλοσοφίαν, φιλολογίαν καὶ πᾶσας τὰς ἐπιστήμας· ἐάν μυριάκις τοὺς ἤκουες ἐν χορῶν ἄδοντας τοῦ Handel τὸ Ἄ λ λ η λ ο ὑ ἴ α ἢ τοῦ Μένδελσον τὸ «Χ α ἱ ρ ε» ἢ «Π ῶ ς λ ἄ μ π ε ἰ ὁ Ἐ ω θ ι ν ὸ ς ἄ σ τ ῆ ρ» ἢ «Τ ὸ ρ ε ἴ θ ρ ο ν τ ο ὕ β ο υ ν ο ὕ»· ἐάν ἀπαύστως ἤκουες τὰ ἔρρυθμα τῶν τυφλῶν αὐτῶν ὡς ἀρχαίων στρατιωτῶν βήματα κατὰ τὰς ποικίλας ἀσκήσεις ἃς ἐνώπιον τῶν ἀκροατῶν ἐκτελοῦσιν, θὰ ἦτον ἀδύνατον νὰ μὴ αἰσθανθῆς ἐκάστοτε τὴν

αὐτὴν ἱερὰν συγκίνησιν ἀνὰ πάσας τὰς ἰνας τῆς ἀνθρωπίνης σου καρδίας, θὰ ἦτον ἀδύνατον νὰ μὴ αἰσθανθῆς ὅτι διὰ τοιούτων ἔργων ἀγάπης καὶ ἐλέους πρὸς τὸν πλησίον του πάσχοντα ὁ ἀνθρωπος γοργότερον φέρεται ἰπτάμενος δι' οὐρανίων πετερίων πρὸς τὸ ἀνέσπερον τοῦ Ἀνάρχου Πατρὸς φῶς.

Ὁ ἀείμνηστος Χάου εἶχεν ὡς motto «Τὰ προσκόμματα τίθενται διὰ νὰ ὑπερπηδῶνται». Ἐὐὸ αὐτὸ ἠκολούθησε καὶ τὸ ἄοκνον αὐτοῦ τέκνον ὁ Μιχαὴλ Ἀνάγνος ἕνεκα τῆς ἰκανότητος καὶ ἀφοσιώσεως τοῦ ὁποίου ἡ περιουσία τοῦ ἱεροῦ ἰδρύματος ὑπερέβη ἤδη τὰ πέντε ἑκατομμύρια, τὸ δὲ φιλόανθρωπον ἴδρυμα διανύει ἤδη ἐν δόξῃ, τιμῇ καὶ ἀκμῇ τὸ 60ὸν ἔτος ἀπὸ τῆς συστάσεώς του.

Ἄς εὐχηθῶμεν νὰ ἴδωμεν ἐν τάχει ἐν μέσῳ ἡμῶν τὸ ἐνδοξον τέκνον, τὸν Μιχαὴλ Ἀνάγνον, ἃς εὐχηθῶμεν ὅ,τι ἀπὸ χρόνου μακροῦ ἐν τοῖς μυχοῖς τῆς καρδίας ἡμῶν κρύπτομεν, νὰ συνεχίσῃ οὗτος τὸ θεῖον ἔργον παρ' ἡμῖν ὑπὲρ τῶν ἀτυχῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὅσων μοῖρα στυγνὴ ἔκοψε τὸ ἱερὸν νῆμα καὶ ἀπήμβλυσε καὶ ἡμαύρωσε τὰς σωματικὰς δυνάμεις καὶ τὰς αἰσθήσεις δι' ὧν καταυγάζεται ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ καὶ διάνοια.

Ἐνεκα τῶν ἀτρώτων αὐτοῦ κόπων πρὸς διοικήσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ ἐξόχου τούτου καθιδρύματος τῶν τυφλῶν καὶ κωφαλάλων, ὁ Μιχαὴλ Ἀνάγνος μετὰ τέταρτον σχεδὸν αἰῶνος ἐπανῆλθεν ἐκ τοῦ νέου εἰς τὸν παλαιὸν κόσμον καὶ ἐπεσκέφθη πλὴν ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καὶ τὴν περιλημμένην γενέτειραν, παραμείνας ἐν Ἀθήναις ἐπὶ τινὰς μῆνας.

Κατὰ τὴν τελευταίαν εἰς Εὐρώπην ἐπίσκεψίν του ὁ Μιχαὴλ Ἀνάγνος ἐξήτασε τριάκοντα περίπου ἄσυλα τυφλῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἑλβετίᾳ, Ἰταλίᾳ, Οὐγγαρίᾳ, Αὐστρίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Οἱ συναθληταὶ του, οἱ διευθύνοντες ὅμοια ἴδρύματα, μετὰ προθυμίας πολλῆς ἐπέδειξαν τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ παρέσχον αὐτῷ πᾶσαν εὐκολίαν πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ἔργου αὐτῶν.

Ἐν τῇ μακρᾷ καὶ λεπτομερεστάτῃ ἐκθέσει του, τῇ δημοσιευθείσῃ πρὸ μικροῦ ἐν Βοστώνῃ ὁ Μ. Ἀνάγνος βεβαίως ὅτι τὰ ἐν Εὐρώπῃ ἴδρύματα τυφλῶν εἶναι ἐν πολλοῖς

ὑποδεέστερα τῶν ἐν Ἀμερικῇ, μὴ περιέχοντα τὰ ἄριστα φιλολογικὰ πλεονεκτήματα καὶ τὸν ἄφθονον πνευματικὸν πλοῦτον, ὃν περιέχουσι τὰ ἐν Ἀμερικῇ. Ἡ διαφορά, κατὰ τὸν Μ. Ἀνάγνον, μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν καὶ Ἀμερικανικῶν ἰδρυμάτων τῶν τυφλῶν ἔγκειται ἐν τούτῳ ὅτι τὰ μὲν Εὐρωπαϊκὰ ἀγωνίζονται ἵνα καταστήσωσι καλοὺς ἐργάτας, ἐνῶ τὰ Ἀμερικανικὰ προσεπάθησαν ν' ἀναπτύξωσι μᾶλλον τὴν διανοίαν καὶ τὰς πνευματικὰς δυνάμεις τῶν τυφλῶν. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν Παρισίοις ἔκθεσιν ὁ ἡμέτερος συμπολίτης ἱκανοποιήθη πληρέστατα ἐπὶ τῇ μακρᾷ καὶ ἀόκνῳ ἐργασίᾳ του, καθότι τὰ ἐν Ἀμερικῇ ἰδρύματα τῶν τυφλῶν—καὶ τὸ πρῶτιστον τούτων εἶναι τὸ διευθυνόμενον ἐν Βοστώνῃ ὑπ' αὐτοῦ, ἔτυχον χρυσοῦ μεταλλίου παρὰ τῆς ἀγωνοδίκου ἐν Παρισίοις ἐπιτροπῆς.

Ὁ Μ. Ἀνάγνος ἐλθὼν ἐνταῦθα ἐγένετο εὐλαβῶς δεκτὸς ἐν τοῖς Ἀνακτόροις, ἣ δὲ σεπτὴ ἡμῶν Ἀνασσα ἤκουσε ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ τὰ τοῦ σπουδαίου ἐν Βοστώνῃ ἰδρύματος τοῦ Perkin's καὶ ἐξέφρασεν αὐτῷ τὴν διακαῆ Αὐτῆς εὐχὴν νὰ ἔβλεπε καὶ ἐν Ἑλλάδι ἰδρυόμενον ὅμοιον φιλανθρωπικὸν κατὰσταμα. Ἀλλὰ καὶ οἱ συμπολίται αὐτοῦ δὲν ὑστέρησαν κατὰ τὴν ἐγκάρδιον ὑποδοχὴν. Ὅσακις δ' ἐλάλησε περὶ τοῦ θείου αὐτοῦ ἐν Ἀμερικῇ ἔργου, αἱ αἴθουσαι ἐν αἷς ἐδίδαξεν ἔβριθον ἀκροατῶν μετ' εὐλαβείας καὶ προσοχῆς ἀκούοντων καὶ θερμῶς ἐπευφημούντων.

Τὸν ἔξοχον τοῦτον συμπολίτην οἱ κάτοικοι τῆς Βοστώνης ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ στέργουν νὰ τὸν ἀφήσωσι ν' ἀπέλθῃ τῆς χώρας αὐτῶν, ἀλλ' ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι ἡ ἀγνή Ἑλληνικὴ του καρδιά, καρδιά ἀληθοῦς Ἡπειρώτου, θέλει κατισχύσει καὶ θέλει ριφθῆ ἐπὶ τέλους εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς Ἑλλάδος.

Φ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ